

Rapport

Projectnummer: 6500978000

Referentienummer: Referentienummer

Datum: 22-6-2017

Quick scan natuur Vredewold te Lettelbert

Definitief

Verantwoording

Titel	Quick scan natuur Vredewold te Lettelbert
Subtitel	
Projectnummer	356994
Referentienummer	356994
Revisie	0
Datum	22-6-2017

Auteur(s)	Rietje Klous
E-mailadres	rietje.klous@sweco.nl

Gecontroleerd door	Ru Bijlsma
Paraaf gecontroleerd	

Goedgekeurd door	Tim Verver
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Plangebied	4
1.3	Opbouw rapport	4
2	Toetsingskader	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Gebiedsbescherming: Wet natuurbescherming en NNN/EHS-beleid	5
2.3	Soortenbescherming: Wet natuurbescherming	5
3	Resultaten inventarisatie	6
3.1	Werkwijze	6
3.2	Resultaten	6
3.2.1	Natura 2000 en NNN/EHS	6
3.2.2	Flora	6
3.2.3	Fauna	6
4	Effectafweging	8
4.1	Voorgenomen activiteiten en effecten	8
4.2	Afweging Natura 2000-gebied en NNN/EHS	9
4.3	Afweging beschermde soorten	10
4.3.1	Inleiding	10
4.3.2	Flora	10
4.3.3	Vleermuizen	11
4.3.4	Overige zoogdieren	11
4.3.5	Amfibieën en reptielen	12
4.3.6	Vogels (broedseizoen)	12
4.3.7	Vissen	13
4.3.8	Ongewervelden	13
5	Conclusies en aanbevelingen	14
5.1	Conclusies	14
5.2	Aanbevelingen	14
	Bronnen	15
	Bijlage 1 Toelichting toetsingskaders	16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Prolander heeft Sweco gevraagd voor het uitvoeren van een quick-scan flora en fauna ter plaatse van Vredewold.

In deze quick-scan wordt op basis van bestaande informatie een inschatting gemaakt van de aanwezigheid van beschermde flora en fauna en de mogelijke relaties die er liggen met de omgeving. De quick-scan geeft inzicht in de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing en / of een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming, EHS-toetsing dan wel de noodzaak tot het uitvoeren van nadere inventarisaties of effectbeoordelingen. De quick-scan vormt daarmee de basis voor eventuele verdere procedures of vervolgonderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor de natuur.

1.2 Plangebied

Het plangebied grenst aan het Leekstermeer (zuid) en De Lettelbertervaart (west) en heeft een oppervlakte van circa 10 à 11 hectare. Het bestaat uit graspercelen met sloten ertussen en aan de zuidzijde staan bomen. Het noordelijk deel is een voormalig slibdepot (rond 2008) dat thans nauwelijks waarneembaar is.

Figuur 1.1 Het plangebied

1.3 Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 is een overzicht gegeven van de wetgeving voor flora en fauna. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de resultaten van de inventarisatie, waarna in hoofdstuk 4 de mogelijke effecten van de werkzaamheden op de flora en fauna in het licht van de wet- en regelgeving worden beoordeeld en eventuele mitigerende maatregelen worden beschreven. Hoofdstuk 5 ten slotte bevat de conclusies en aanbevelingen.

2 Toetsingskader

2.1 Inleiding

Projecten of handelingen dienen te worden getoetst aan de wet- en regelgeving voor natuur. Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze heeft de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet vervangen. De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

- **Wet natuurbescherming:**
 - Natura 2000-gebieden (vervangt Natuurbeschermingswet 1998)
 - Soorten (vervangt Flora- en faunawet)
- Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) en eventueel gebieden buiten het NNN zoals bijvoorbeeld weidevogelleefgebieden en akkervogelgebieden

2.2 Gebiedsbescherming: Wet natuurbescherming en NNN/EHS-beleid

Het plangebied ligt volledig in zowel de NNN/EHS als in Natura 2000 gebied (Leekstermeer).

Figuur 2.1 Plangebied in EHS (links, groen) en Natura 2000 (rechts)

Het toetsingskader voor Natura 2000-gebied en een toelichting op het NNN is beschreven in bijlage 1.

2.3 Soortenbescherming: Wet natuurbescherming

De bescherming van de Nederlandse flora en fauna is per 1 januari 2017 opgenomen in de Wet natuurbescherming. Het toetsingskader is ten opzichte van de tot eind 2016 geldende Flora-en faunawet gewijzigd en wordt toegelicht in bijlage 1.

3 Resultaten inventarisatie

3.1 Werkwijze

Voor een overzicht van de huidige natuurwaarden in en nabij het plangebied is een bronnenonderzoek uitgevoerd.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te krijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten en gebieden in het plangebied. Hierbij maken we vooral gebruik van gegevens van Ndff (nationale databank flora en fauna) en aanvullend van diverse ecologische atlassen, eerder uitgevoerd onderzoek, en eventueel overige digitale databases.

Oriënterend veldbezoek

Naast het bronnenonderzoek is op 21 juni 2017 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd door ir. R. Klous. Het doel van het veldbezoek is de beoordeling van de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten en het interpreteren van de inventarisatiegegevens uit het bronnenonderzoek. Tijdens het veldbezoek was het circa 16 °C, in de ochtend oplopend tot 21 °C in de middag. Het was zonnig met een enkele wolk en er stond weinig wind.

3.2 Resultaten

3.2.1 Natura 2000 en NNN/EHS

Het plangebied ligt zowel in Natura 2000 gebied als in de NNN/EHS. De werkzaamheden dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet en het NNN/EHS beleid.

3.2.2 Flora

Uit het bronnenonderzoek (Ndff laatste 5 jaar) blijkt in het plangebied en omgeving geen sprake te zijn van aanwezigheid van beschermde soorten. In het plangebied zijn ook geen Rode lijst soorten bekend, wel zijn diverse Rode lijst soorten aangetroffen in de omgeving van het plangebied. Het betreft vooral waarnemingen van kamgras (overzijde Lettelbertervaart en in het bosje oostelijk van plangebied), maar ook draadzegge, veenreukgras (oostelijk langs bosje), krabbenscheer (sloot in bosje) en brede waterpest (overzijde Lettelbertervaart).

Tijdens het veldbezoek zijn eveneens geen beschermde soorten aangetroffen. Wel zijn in de sloten en de oevers soorten als grote waterweegbree, waterkers, kikkerbeet, drijvend fonteinkruid, pijlkruid, moerasrolklaver, holpijp (alleen zuidelijk), zwanenbloem (Rode lijst, thans niet bedreigd), gele lis, moerasvergeet-mij-niet, egelskop, pijptorkruid (Rode lijst, thans niet bedreigd), moeraswalstro en bitterzoet aangetroffen..

3.2.3 Fauna

Vleermuizen

Er zijn in het plangebied geen vleermuizen waargenomen. In de omgeving (het bosje oostelijk van Plangebied) is een waarneming (2012) twee foeragerende rosse vleermuizen bekend (Ndff laatste 5 jaar). In het plangebied staan nauwelijks bomen, een enkele boom

langs de Lettelbertervaart en van het zuidelijke bosje behoort een klein deel tot het plangebied.

Overige zoogdieren

Langs het Leekstermeer (zuidzijde van plangebied, ten noorden van plangebied en verspreid in Leekstermeergebied) is de zwaar beschermde otter waargenomen (Ndff, laatste 5 jaar, Van Boekel 2016). Verder zijn de nationaal beschermde waterspitsmuis en steenmarter waargenomen (beiden oostelijk van plangebied) en de in Groningen vrijgestelde soorten bosmuis, bunzing, dwergmuis, haas, hermelijn, ree en vos.

Amfibieën en reptielen

Uit het bronnenonderzoek (Ndff, laatste 5 jaar) komt naar voren dat oostelijk van het plangebied **diverse waarnemingen** van de zwaar beschermde heikikker bekend zijn. Ook zijn hier de vrijgestelde kleine watersalamander en bastaardkikker waargenomen. Reptielen zijn niet waargenomen in het plangebied en omgeving. Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen waargenomen. Wel zijn zeer veel juveniele kikkers, springend vanaf de oever de sloot in, waargenomen. Dit betrof zowel bruine als groene kikkers. De kikkers waren door de snelheid nauwelijks zichtbaar, maar het is niet uit te sluiten dat er heikikkers tussen zaten.

Vogels

Uit het bronnenonderzoek (Ndff, laatste 5 jaar) komt naar voren dat in het plangebied veel vogelsoorten zijn waargenomen. Alle vogels zijn beschermd als ze broeden.

Vissen

Er zijn in het plangebied geen waarnemingen van vissen bekend.

Ongewervelden

Uit het bronnenonderzoek (Ndff laatste 5 jaar) blijken in het plangebied geen waarnemingen van beschermde en Rode lijst vlinders te zijn. Van de libellen is de zwaar beschermde groene glazenmaker oostelijk van plangebied, zuidelijk van het bosje aangetroffen. In het bosje is ook krabbenscheer waargenomen (in het plangebied niet). Tijdens het veldbezoek zijn geen vlinders en libellen waargenomen.

De zeggekorfslak is een Rode lijst soort (en tevens habitatrichtlijnsoort bijlage II). De zeggekorfslak is op drie locaties in en om het Leekstermeer waargenomen (Alterra, 2006, Eindconcept habitatsoorten). Een van de belangrijkste plekken is de Lettelberter Petten, nabij het plangebied (www.natuurindeonlanden.nl; 2008;2017). De soort leeft het liefst op grote zeggensoorten, vooral moeraszegge, maar ook op gecombineerde zeggeliesgrasvegetaties. Bij eerder natuuronderzoek in het kader van de aanleg van een nieuw depot (Grontmij, 2005) zijn de grote zeggesoorten oeverzegge en pluimzegge waargenomen.

4 Effectafweging

4.1 Voorgenomen activiteiten en effecten

Activiteiten

- Verbreden van een aantal sloten;
- Het doorsteken van een aantal sloten naar de Lettelbertervaart, waaronder een opvaart noordelijk in plangebied;
- Het afgraven van het slibdepot op het noordelijk deel (circa 4 hectare).

Nieuw gebruik

Het huidige gebruik grasland, deels nog in gebruik voor paarden. Het nieuwe gebruik is natuur, een ecologische verbindingszone met bloemrijk grasland, dotterbloemhooilanden en rietland/oever/moeraszone (zie onderstaande figuur)

Figuur 4.1 Inrichtingsplan (uit Landgoed Vredewold, schetsontwerp landgoed en ecologische verbindingszone)

Effecten

In het algemeen kunnen als gevolg van bovengenoemde activiteiten de volgende effecten optreden op de onderzochte soorten:

- beschadiging van groeiplaatsen en/of aantasting van vaste verblijfplaatsen door graafwerkzaamheden,
- verwonding of beschadiging van exemplaren van beschermde soorten tijdens de werkzaamheden,

verstoring van soorten door aanwezigheid van mensen en machines (licht, geluid, beweging).

4.2 Afweging Natura 2000-gebied en NNN/EHS

Het plangebied ligt zowel in NNN/EHS als in Natura 2000 gebied. De herinrichting zorgt dat het gebied een schakel wordt in de ecologische verbindingszone van noordelijk van de A7 richting het Leekstermeer.

NNN/EHS

Door de werkzaamheden wordt geen oppervlakte aan de NNN/EHS onttrokken. De doelstelling van de herinrichting is het creëren van hoogwaardige natuur en een ecologische verbinding naar Leekstermeer. Tijdens de aanleg kan mogelijk enige verstoring optreden, deze verstoring is relatief kortdurend. Negatieve effecten op de NNN/EHS worden niet verwacht.

Natura 2000

Door de werkzaamheden wordt geen oppervlakte aan het Natura 2000 gebied onttrokken. De doelstelling van de herinrichting is het creëren van hoogwaardige natuur en een ecologische verbinding naar Leekstermeer. In de toekomstige situatie wordt het waterpeil gelijk aan het Lettelbetterdiep (en Leekstermeer) en komt er een rietland/oever/moeraszone. Dit heeft een positief effect op de vestigingsmogelijkheden van de riet- en moeras doelsoorten porseleinhoen, kwartelkoning en rietzanger. De inrichting als ecologische verbindingszone is gunstig voor het functioneren van het gehele Natura 2000 gebied met bijbehorende soorten. De nieuwe situatie leidt derhalve niet tot negatieve effecten op het Natura 2000 gebied.

De inrichtingsfase zal leiden tot tijdelijke verstoring in de omgeving. De directe omgeving is ook recreatief in gebruik zoals vaarrecreatie Lettelbertervaart en Leekstermeer en een fietspad langs Lettelbertervaart, waardoor er in de huidige situatie sprake is van geluid en beweging. De graslanden worden regulier beheerd, hetgeen ook gepaard gaat met periodieke verstoring.

De uitvoeringswerkzaamheden zullen desondanks leiden tot enige extra verstoring door geluid. Omdat dit tijdelijk van aard is en het in de huidige situatie geen stiltegebied is, leidt dit naar verwachting niet tot negatieve effecten. Extra verstoring tijdens de werkzaamheden van licht wordt niet verwacht omdat de uitvoering in de herfst, winter en voorjaar plaatsvindt. Er wordt gewerkt in deze maanden vanaf 1 uur na zonsopgang tot 1 uur voor zonsondergang. Met deze werkwijze zijn er geen negatieve effecten op de kwalificerende niet-broedvogels kolgans, brandgans en smient. Ook is het belangrijk om buiten het broedseizoen en de winterslaapperiodes van de kwalificerende soorten te werken. Het plangebied heeft tevens een functie als foerageergebied voor ganzen. Het gebied is tijdelijk, tijdens de werkzaamheden, minder geschikt als foerageergebied. Er is echter voldoende foerageergebied in de omgeving aanwezig, zodat dit niet tot negatieve effecten op de ganzen zal leiden.

Natura 2000 gebied Leekstermeer is niet aangewezen voor stikstofgevoelige habitattypen. Eventuele stikstof uitstoot tijdens de aanleg zal derhalve niet leiden tot negatieve effecten op het Leekstermeergebied.

4.3 Afweging beschermde soorten

4.3.1 Inleiding

In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd. De verbodsbepalingen die hier aan zijn gekoppeld staan in bijlage 1.

- Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.);
- Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.);
- Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

Voor Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten geldt een vergelijkbaar stelsel van verbodsbepalingen als in de Flora- en faunawet het geval is. Dat betekent dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond.

Voor andere beschermde soorten geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van EZ) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming. De vrijstellingslijsten die in de provinciale verordeningen zullen worden opgenomen zijn nog niet voor alle provincie vastgesteld. In dit kader wordt er uitgegaan van de voorlopige lijsten, voor zover beschikbaar.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de nieuwe wet dient ontheffing te worden aangevraagd. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuwe wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

4.3.2 Flora

Door de verbreding van de sloten en het afgraven van het depot gaan mogelijk (delen van) groeiplaatsen van planten verloren. Uit de inventarisatie komt naar voren dat er geen beschermde soorten in het plangebied zijn aangetroffen. Wel zijn in de sloten de (thans niet bedreigde) Rode lijst soorten zwanenbloem en pijptorkruid aangetroffen. Voor deze soorten is het aan te bevelen ze zo veel mogelijk in stand te houden tijdens de verbreding van de sloten. Aangezien geen beschermde planten zijn aangetroffen is het aanvragen van een ontheffing niet nodig.

4.3.3 Vleermuizen

Er zijn in het plangebied geen vleermuizen waargenomen. Het plangebied bevat, met uitzondering van het zuidelijk deel nauwelijks bomen. Met uitzondering van het zuidelijke bosje dat voor een klein deel tot het plangebied behoort, is er geen potentieel leefgebied voor vleermuis aanwezig. Als mogelijk een deel van dit bosje gekapt wordt, is het vanwege de afmeting van de bomen niet waarschijnlijk dat verblijfplaatsen van vleermuis verloren gaan. Een mogelijke functie van het bosje als foerageergebied kan, als een klein deel gekapt wordt blijven bestaan. Als niet gekapt wordt gaat geen (potentieel) leefgebied van vleermuis verloren en leiden de werkzaamheden niet tot negatieve effecten op vleermuizen. Als wel gekapt wordt treden naar verwachting ook geen negatieve effecten op vleermuizen op. Wel is het in dat geval aan te bevelen de te kappen bomen te controleren op holtes.

4.3.4 Overige zoogdieren

Net buiten het plangebied aan de zuidgrens is de zwaar beschermde otter waargenomen (Ndff, laatste 5 jaar, Van Boekel, 2016). Deze wordt door de geplande werkzaamheden niet negatief beïnvloed. Er gaat geen leefgebied voor otter verloren. Ook buiten het plangebied zijn de nationaal beschermde waterspitsmuis en steenmarter waargenomen. Voor steenmarter geldt dat in het plangebied geen verblijfplaatsen aanwezig zijn en dus ook geen verblijfplaatsen verloren gaan. Voor waterspitsmuis geldt dat deze, hoewel niet waargenomen, wel in het plangebied zou kunnen voorkomen. In de nieuwe situatie met de bredere sloten is aan de geschiktheid van het plangebied voor waterspitsmuis weinig veranderd. In het geval dat waterspitsmuis werkelijk voorkomt en er verblijf- en voortplantingsplaatsen in het plangebied zijn, dient er buiten het voorplantingsseizoen worden gewerkt (zie onderstaande figuur). Ook als het voorkomen onzeker is, is het raadzaam buiten het voorplantingsseizoen te werken. Om meer zekerheid over de aan- of afwezigheid van waterspitsmuis te krijgen kan specifiek waterspitsmuisonderzoek uitgevoerd worden. de onderzoeksperiode is september/oktober.

Waterspitsmuis *Neomys fodiens*

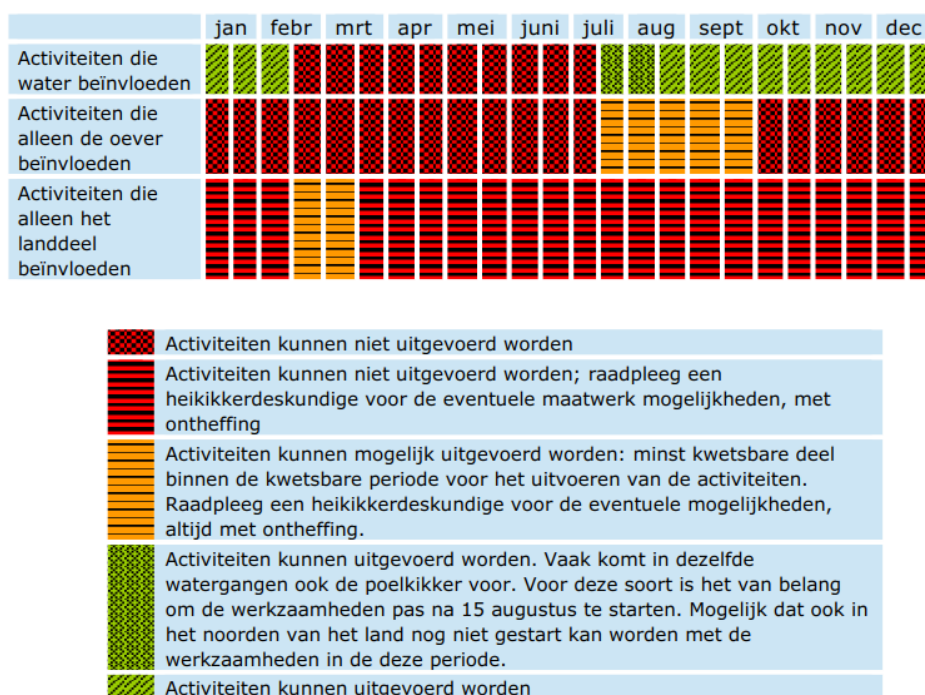
Groen: Werkzaamheden mogelijk. Oranje: Werkzaamheden mogelijk: ja, mits na overleg met ecooloog en eventuele mitigerende maatregelen. Rood: Werkzaamheden mogelijk: nee, tenzij toestemming van de ecooloog en mitigerende maatregelen worden genomen.

Bron Stowa, soortenprotocollen flora- en faunawet

Voor de vrijgestelde soorten bosmuis, bunzing, dwergmuis, haas, hermelijn, ree en vos, maar ook voor steenmarter en waterspitsmuis geldt dat tijdens de werkzaamheden gezorgd moet worden dat dieren het werkgebied gemakkelijk kunnen verlaten, voor zover de dieren dit werkgebied niet vanzelf mijden.

4.3.5 Amfibieën en reptielen

Uit de inventarisatie blijkt dat oostelijk van het plangebied de zwaar beschermde heikikker is waargenomen en niet uitgesloten kan worden dat deze ook in het plangebied aanwezig is. Door de werkzaamheden gaat geen leefgebied van heikikker verloren. Om strijdigheid met de Wet natuurbescherming te voorkomen, dient ofwel door aanvullend onderzoek uit te sluiten of heikikker voorkomt in het plangebied, ofwel de werkzaamheden aan de sloten uit te voeren buiten de gevoelige periode van heikikker (zie figuur op volgende pagina). Voor de vrijgestelde kleine watersalamander en bastaardkikker geldt dat de zorgplicht in acht moet worden genomen waarbij de dieren in staat moeten worden gesteld te vluchten. Omdat geen reptielen, zoals ringslang, zijn waargenomen, zijn er geen effecten op deze soortsgroep.

Werkperiode in relatie tot heikikker. Bron: Soortenstandaard Heikikker, RVO, december 2014

4.3.6 Vogels (broedseizoen)

Verstoring van vogels treedt op wanneer er werkzaamheden uitgevoerd worden in de nabijheid van broedende vogels. Het betreft broedende vogels van bomen, ruigte, graslanden en oevers. Door buiten het broedseizoen te werken, wordt verstoring van broedende vogels voorkomen. De broedperiode loopt globaal van half maart tot begin augustus, maar er zijn ook soorten, zoals de moerasvogels, die eerder of later broeden. Indien het niet te vermijden is in het broedseizoen te werken dient eerst onderzocht te worden of er in de nabijheid nesten of broedende vogels aanwezig zijn die verstoord zouden kunnen worden. Indien dit het geval is, wordt gewacht met de werkzaamheden tot het moment dat de vogels vliegvlug zijn.

4.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen vissen waargenomen. Bovendien worden geen sloten gedempt, maar verbreed waardoor geen leefgebied van vissen verloren gaat.

4.3.8 Ongewervelden

Er zijn geen beschermde vlinders aangetroffen. Wel is oostelijk van het plangebied de zwaar beschermde groene glazenmaker waargenomen. Deze soort wordt echter niet geschaad door de werkzaamheden, er is in de te verbreden sloten geen krabbenscheer waargenomen. En ook als dit wel het geval was geweest, is dit makkelijk te sparen tijdens de werkzaamheden.

Het is niet uit te sluiten dat de zeggekorfslak aanwezig is op de moerasvegetaties met zegge en liesgras in het plangebied. De zeggekorfslak valt niet onder de soortenbescherming en is geen doelsoort voor Natura 2000 gebied Leekstermeer. Wel staat de soort op de Rode lijst en is het een habitatrichtlijn soort (bijlage II) met een ongunstige staat van instandhouding. Door dergelijke vegetaties zo veel mogelijk te sparen bij de verbreding van de sloten, wordt bijgedragen aan de staat van instandhouding van de soort.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

Met betrekking tot *de soortenbescherming* kan het volgende worden geconcludeerd:

- De werkzaamheden leiden niet tot negatieve effecten op de beschermde vleermuizen en otter;
- Voor de nationaal beschermde waterspitsmuis en de zwaar beschermde heikikker geldt dat deze mogelijk in het plangebied voorkomen en gewerkt dient te worden buiten de gevoelige periodes van betreffende soort (zie ook aanbevelingen)
- Voor broedvogels geldt dat verstoring voorkomen dient te worden. De werkzaamheden dienen bij voorkeur buiten de broedperiode (half maart tot begin augustus) uitgevoerd te worden;
- Er zijn geen beschermde planten, vissen, vlinder en libellen in het plangebied aangetroffen;
- Voor eventuele passerende vrijgestelde zoogdieren en amfibieën geldt dat de zorgplicht in acht dient te worden genomen tijdens de werkzaamheden;
- Zeggekorfslak valt niet onder de soortenbescherming, wel is het een Rode lijst soort en een habitatrictlijnsoort (bijlage II) met een ongunstige staat van instandhouding, die in het plangebied kan voorkomen. Bij de verbreding van de sloten dient de voor de soort geschikte vegetatie zo veel mogelijk te worden gepaard (zie aanbevelingen).

Met betrekking tot *de gebiedsbescherming* wordt het volgende geconcludeerd:

De herinrichting, het creëren van hoogwaardige natuur en een ecologische verbinding naar Leekstermeer, leidt niet tot negatieve effecten op de NNN/EHS.

Ook zijn geen negatieve effecten ten gevolge van verstoring op Natura 2000 gebied Leekstermeer te verwachten, mits bepaalde werkperiodes in acht worden genomen (zie aanbevelingen).

5.2 Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om voorafgaande aan de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol op te stellen waarin in elk geval het volgende is opgenomen:

- De werkwijze, ecologische begeleiding en werkperiode ten aanzien van heikikker en waterspitsmuis;
- De werkperiode om effecten op de broed- en niet-broedvogels waarvoor Natura 2000 gebied Leekstermeer is aangewezen te voorkomen.
- De werkwijze om de vegetatie voor zeggekorfslak te sparen.

Voor heikikker en waterspitsmuis geldt ook dat aanvullend onderzoek kan worden overwogen. In het geval dat op basis van deze onderzoeken de aanwezigheid van betreffende soorten wordt uitgesloten, hoeft hier bij de werkwijze geen rekening mee te worden gehouden.

Bronnen

Alterra, 2006. Eindconcept Habitatsoorten-zeggekorfslak.

Boekel, W. van, 2016. De otter in de Onlanden: ontwikkelingen in 2016.

Grontmij. 2005. Natuurtoets Depot Lettelbert

Ndff

Bijlage 1 Toelichting toetsingskaders

Natura 2000-gebieden

De nieuwe Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. Ten aanzien van Natura 2000 zijn er beperkte wijzigingen in de Wet natuurbescherming ten opzichte van de bepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1998. Voor beschermde natuurmonumenten geldt dat de beschermingsstatus van deze gebieden in de nieuwe wet vervalst. Toetsing aan (oude doelen van) beschermde natuurmonumenten is derhalve vanaf het moment van inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming niet meer aan de orde.

In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing zijn er de volgende procedurevarianten:

- Geen nader onderzoek: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig)
- Voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten
- Verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel
- Passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) maakt onderdeel uit van de Wet natuurbescherming. Vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden bij een toename aan stikstofdepositie is gekoppeld aan het PAS. Dit programma is via het Besluit PAS in de Wet natuurbescherming verankerd. In de Regeling PAS zijn de volgende te volgen procedureregels vastgelegd ten aanzien van nieuwe projecten en/of andere handelingen:

- Toename van minder dan 0,05 mol N/ha/jr: geen vergunning en geen melding nodig
- Toename van 0,05-1 mol N/ha/jr: geen vergunning nodig, een melding volstaat*
- Toename van meer dan 1 mol N/ha/jr: vergunning nodig

** Wanneer een melding volstaat (bij 0,05 mol N/ha/jr of bij 1 mol N/ha/jr) hangt af van de beschikbare ontwikkelingsruimte voor het betreffende Natura 2000-gebied.*

Voor het uitvoeren van de stikstofberekening dient gebruik te worden gemaakt van de Aeries calculator. Bij een melding of vergunningaanvraag dient deze berekening te worden bijgevoegd.

Soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Ten aanzien van beschermde soorten is e.e.a. veranderd in de Wet natuurbescherming ten opzichte van de Flora- en faunawet. Zo zijn enkele soorten die onder de Flora- en faunawet (zwaarder) zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming niet langer wettelijk beschermd. De nieuwe wet biedt daarnaast bescherming aan enkele soorten die momenteel onder de Flora- en faunawet nog niet zijn beschermd.

In de Wet natuurbescherming worden drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - ☐ onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - ☐ onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

□ onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor *Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten* geldt een vergelijkbaar stelsel van verbodsbepalingen als in de Flora- en faunawet het geval is. Dat betekent dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond.

Voor *andere beschermde soorten* geldt dat voortplantingsplaatsen en rustplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. Verbodsbepalingen ten aanzien van de verstoring zijn niet van toepassing op deze soorten. Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van EZ) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de nieuwe wet dient ontheffing dient te worden aangevraagd. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is.

Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuwe wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

Natuurnetwerk Nederland

De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. Het NNN is voor de provincies vastgelegd in bijvoorbeeld een structuurvisie en een provinciale ruimtelijke verordening.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het “nee, tenzij-principe”. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren. Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van NNN gebieden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van ‘nee, tenzij, procedure’.

Een “nee, tenzij-toets” behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van het plangebied.

